

Proloog

'Wat is dat voor een doos, oma?' Ik ben met mijn kleindochter op zolder op zoek naar spullen uit het verleden. Ze wijst naar een verhuisdoos die me nooit eerder is opgevallen, achter in een nis. De doos staat zeker al sinds de jaren tachtig op zolder. We nemen 'm mee naar beneden en legen de inhoud op tafel. Ik vind eerst wat oude fotoalbums, mapjes met aankoopbonnen en een visakte. Typisch mijn vader, hij bewaarde alles. Dan zie ik een leren map met zorgvuldig bewaarde documenten: Persoonsbewijzen uit de oorlog, reisdocumenten uit Engeland, een Freistellung en een Sonderausweis van de Duitse bezetter, verklaringen van het Gewestelijk Bureau Trouw en de Nederlandsche Binnenlandsche Strijdkrachten, een huwelijksaankondiging, trouwfoto's, het ontslagformulier van mijn moeder en namenlijsten van 'onbetrouwbare personen'. Allemaal spullen waarvan ik het bestaan niet wist. Ik besluit het verleden van mijn ouders op een rij te zetten. Dus rangschik ik alle fotoboeken, correspondentie en documenten in stapels op chronologische volgorde. Voor ik het weet, ligt mijn grote eetkamertafel vol spullen. De zoektocht naar het verleden begint een omvangrijk project te worden. Gelukkig krijg ik hierbij hulp van mijn neef Stefan Couperus, Universitair Hoofddocent Geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Ik heb in mijn leven veel meegemaakt; knettergek en fantastisch, maar ook ongeluk en ellende. Als je alles op een rij zet, kun je bijna niet geloven dat ik nog leef. In een leven gebeuren allerlei dingen die je niet hebt gepland. Alles wat ik meemaakte, waar ik onderdeel van was, is toeval. Ik deed het niet met opzet. Het gebeurt, en dan moet je ermee leren omgaan. Het is belangrijk dat je herkent dat je gekke dingen meemaakt. Er zijn genoeg mensen die daar niet bij stilstaan. Die gaan eraan voorbij of zien er niets bijzonders in.

Nu is de tijd om de verhalen uit mijn leven op te tekenen en de familieverhalen uit te zoeken. Zodat ik het volledige verhaal kan doorgeven aan mijn kinderen en kleinkinderen.

Jeugdfoto van Anna Achenbach, 1925

1 Familie

Vader Rein Couperus (1916-1988) en moeder Anna Couperus-Achenbach (1921-1973) leerden elkaar kennen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het precieze verhaal ken ik niet maar mijn vader grapte altijd: 'Ik heb je moeder leren kennen dankzij de knijpkat'. Hij vertelde dat hij op een avond mijn moeder zag lopen. Het begon te schemeren en hij scheen haar bij met zijn knijpkat. Dat is een zaklamp zonder batterijen. De lichtstraal van mijn vader's knijpkat scheen op haar mooie benen. Hij viel als een blok voor haar en zei: ik vind jou leuk. Toen was het aan tussen mijn ouders. Mijn moeder bracht spullen rond op een fiets met houten banden. Als koerierster deed ze heel goed werk voor het verzet. Mijn grootmoeder vertelde daar vaak over.

Rein Couperus

Van mijn vader Rein weet ik dat zijn moeder, Gerlofke Reitsma, overlijdt als hij zes jaar oud is. Zijn jongere zusje is dan pas twee. Mijn vader wordt opgevoed door zijn oudste zus, mijn tante Elly. Hij was intelligent maar omdat er geen geld was, was zijn opleiding minimaal. In de documenten uit zijn nalatenschap ontdekte ik dat hij in 1932 werkte voor het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedsel-voorziening.

Na zijn militaire dienst wilde hij beroepsmilitair worden, sergeant capitulant, heette dat ook wel. Hij was reservist, dus hij kon worden opgeroepen mocht het nodig zijn. In 1938 stond hij op de loonlijst van de krijgsmacht. Maar omdat de oorlog uitbrak zijn al die afspraken tenietgedaan.

Anna Achenbach

Mijn moeder was sportief, ze kon goed zeilen en was zwemkampioen. Ze was creatief en ontwierp kleding. Er is een foto van eind jaren 30 waar ze poseert met een vriendin.

Moeder Anna op de zeilboot